

Bilişim ve İletişim Çalışanları Dayanışma Ağı

Aylık Bülten - Nisan 2012

Biz de varız!

Bilişim sektörünün ve bilişim işçilerinin kapsamı

Bilişim sektörü veya alanı genellikle ayrı bir üretim kategorisi olarak düşünülür. Örneğin metal, tekstil ya da benzer sektörlerde olduğu gibi, belli bir üretim biçimi içerisinde belli ürünlerin üretildiği bağımsız bir üretim birimi olarak ele alınır. Oysa bilişim teknolojilerinin doğrudan üretildiği alanları dışında tutacak olursak, kendi başına bir bilişim sektöründen söz edilemez. Bunun nedeni; bilişim ya da bilişim sektörü denilen durumun tüm sektörlerin içerisinde olması, tüm sektörlerdeki üretim biçimini belirlemesidir. Sadece üretim süreçlerinde değil, pazarlama ve tüketimin örgütlenmesi süreçlerinde, yanı sıra sosyal yaşamın her anında bilişimin ya da daha bildik bir kavramla bilgisayar teknolojilerinin kullanıldığı her yerde bilişimden söz etmemiz gerekir. Bu ister bu teknolojilerin üretimi ve geliştirilmesi süreci olsun, ister kullanımı ve tüketim süreci olsun farketmiyor.

Buradan hareketle; bilgisayar teknolojilerinin, daha özelinde otomasyonun kullanıldığı tüm sektör ve birimlerde, ister bu teknolojileri üretenler olsun, ister geliştirenler ya da kullananlar olsun bilişim denilen durumdan söz etmemiz gerekir. **BIÇDA** olarak biz bu durumu **"Eli klavyeye değen herkes"** olarak tanımlıyoruz ve mücadele ve örgütlenmemizi bu genişlik ifade ediyor. Durum, yazılımcılardan donanımcılara, güvenlikçilerden sistem uzmanlarına, ar-ge çalışanlarına, akademisyenlere, hizmet sektöründe çalışanlardan basılı ve basılı olmayan yayıncılıkta bilgisayar başında çalışanlara, grafikçilerden internet kafelerde çalışanlara değin oldukça geniş bir kapsama sahiptir.

Bugün üretimde bilgisayar teknolojilerinin kullanılması, üretim için olmazsa olmaz bir koşul. Her üretim birimi artık ayakta kalabilmek için giderek artan bir hızla bilişim teknolojilerini kullanmak zorunda. Ve daha da önemlisi sektörler, yani bu açıdan üretim, dolaşım ve tüketim süreçleri birbirlerine daha fazla bağlanarak iç içe geçmiş durumda. Dünya, bilişim teknolojilerinin gelişimi sayesinde küçük bir köy haline

Biz de işçi sınıfının bir parçasıyız ve sorunlarımız ortak

Bilişimde Taşeron İstemiyoruz!

Bilişim Çalışanı Özgür Olmadan Yazılım Özgür Olmaz!

İşten Atmalar Yasaklansın!

Yanı sıra bilişim işçileri konusunda da aynı karmaşıklık söz konusudur. Bilişimcilerin işçi olarak kabul edilmemesi bir yana, bilişim işçileri denilince genellikle ya mühendisler, ya da bilgisayar teknolojileri konusunda belli bir uzmanlığa sahip kişiler anlaşılır. Daha da özelinde bilişim işçisi genellikle ve sadece bilgisayar yazılımlarını üretenler/geliştirenler olarak düşünülür. Kuşkusuz ki bilişim işçilerinin bir bölümü bilgisayar yazılımlarını da üretirler, ancak bilgisayar teknolojilerinin kullanılması ve kullanılırken yeniden üretilmesi de bilişim işçilerinin kapsamı alanındadır.

geldi. Küreselleşmenin en büyük ve tek dinamiği bilişim teknolojilerinin gelişmiş olmasından çıkışını alıyor. Artık her şey ve herkes birbirine ağlarla bağlı. Fiber optik kablolar sadece iletişimi değil, para transferlerinden ulaşım - taşımacılığın yönlendirilmesine, tüketimden sosyal yaşama, kültür endüstrisinden, bir bütün olarak üretimin örgütlenmesinin tüm süreçlerini belirler halde.

Değer üretim sürecinin en belirleyici faktörü bugün teknolojidir ve bilişimin gelişmesiyle kapitalistler büyük karlar elde ediyorlar. Türkiye'de

Bilişim yatırımlarının ve bu yönüyle de Ar-Ge kurumsallaşmalarının başını metal-otomotiv ve hizmet sektörleri çekiyor. Bu yönüyle kapitalistlerin iştahları giderek daha fazla kabarmakta, ve ağızlarının suyu biz bilişim işçileri tarafından: "ağzını topla" desturu çekilmeksizin daha fazla akacak gibi görünüyor. Geçtiğimiz yıl TÜBİSAD'ın (Türkiye Bilişim Sanayicileri Derneği) yaptığı konferansta TÜBİSAD başkanı tüm sektörlerde bilişim teknolojilerinin gelişmesi gerektiğinden söz ederken, aklımızın bile alamayacağı yüksek kar marjlarından söz ediyordu. Bakınız konferansın örgütleyicileri arasında yer alan Intel'in köpekbalığının (ceo'sunun) ağzının suyu nasıl akmış: "Normal sanayide **65 bin dolara bir kişi** istihdam ediyorsunuz. Fakat bilişim sektöründe **4 bin dolara bir kişi** istihdam edebiliyorsunuz."(!) Aynı konferansta ulaştırma bakanı: "Türk Telekom'un 167 yıllık tarihi var. 8.9 milyar cirosu var. Öte yandan 10 yıl önce kurulmuş bir bilişim şirketi, bugün 200 milyar cirolara ulaşmış, çalıştırdığı adam sayısı da Telekom kadar yok. Değişim bu!" diyordu.

Değişim bu evet! Bilişime geçilmesi büyük karlar elde edilmesinin garantisidir. Üstelik fazla işçi çalıştırmak da gerekmiyor. Türkiye'de şu anda kayıt dışı çalışmayı da içine alarak 250 bin kişilik bir istihdam söz konusu. Ve bu açıdan Türkiye dünya bilişim sektörünün ucuz işgücü cennetlerinden birisi haline giderek daha fazla getirilmekte. Bilişim teknolojilerinin kullanılmasıyla emek sömürsü had safhaya çıkıyor ve sömürü üst düzeye çıktıkça bu biz işçilerin daha fazla yoksullaşması, ağır çalışma koşulları, kuralsız ve esnek çalıştırma – güvencesizlik, giderek asgari ücretin de altına düşecek ücretler ve bir bütün olarak asgari yaşama mahkumiyet demektir. "Değişim" dedikleri biz işçilerin **kölece yaşam ve çalışma koşullarına** daha fazla mahkum edilmesinden başka hiçbir anlam ifade etmiyor.

Biz de işçi sınıfının bir parçasıyız ve sorunlarımız ortak

Dünya'da değilse de Türkiye'de bilişim işçileri olarak örgütlenmemiz henüz çok yeni. İşçi sınıfının diğer kesimlerinde olduğu gibi biz bilişim işçilerinin de sorunları oldukça yoğun. **Çalışma saatlerimiz** çok fazla, evde de çalışmak zorundayız ve günlük çalışma saatlerimiz kimi zaman 12 saate varabiliyor. **Ücretlerimiz** temel yaşamsal ihtiyaçlarımızın karşılanabilmesine yetmiyor. **İş güvencesi ve işçi sağlığı** işçi sınıfının diğer güvencesiz kesimlerinde nasılsa, biz bilişim işçilerinde de durum aynı. Tüm sektörlerde olduğu gibi bizim de çalışma koşullarımızda **mobbing** en sık karşılaştığımız saldırılardan birisi. Doğru düzgün hiçbir gerçekçe gösterilmeden keyfi bir biçimde **işten atmalar** son dönemde oldukça yaygınlaşmış halde. Yakın zamanda uygulamaya sokulması düşünülen **kıdem tazminatı gaspı** biz bilişim işçilerini de doğrudan etkileyecek sorunların başında geliyor. Yanı sıra temel sektörlerde uygulamaya sokulan taşeronluk sistemi de biz bilişim işçileri açısından önemli bir tehdit haline gelmiş durumda. Son 2-

3 yıllık süreçte bilişimde **taşeronluk sistemi** giderek yaygınlaşmakta, kuralsız-esnek çalışma ve güvencesizlik kabusumuz durumundadır.

Onların TÜBİSAD'ı varsa bizim de BiçDA'mız var

Patronlar giderek artan bir tempoyla örgütleniyor. **TÜBİSAD** biz bilişim işçilerinin **TÜSİAD**'ı konumunda olan sınıf düşmanımızı temsil ediyor. Ki zaten TÜBİSAD TÜSİAD'ın alt kurumu gibi çalışmakta ve TÜSİAD tarafından yönlendirilmektedir. TÜBİSAD'ın içinde hali hazırda 250'den fazla üye şirket var ve yıllık toplam 50 milyar dolarlık iş-kar hacmine ulaşmış olan sektörün yüzde 95'lik kesimini temsil ediyor. Hayatlarımızı ilgilendiren her türlü kararı alan, çalışma ve yaşam koşullarımızı köleleştirenleri bilinmeyen yerlerde aramaya gerek yok. Tam karşımızda duruyorlar! Onlar örgütlendikçe ve biz bunun karşı örgütlenmesini yaratamadıkça koşullarımızı önümüzdeki yakın dönemde daha da kötüleşecek.

Buna **BiçDA** olarak izin vermeyeceğiz! İnat ve sabırla, olgunluk ama sınıf kinimiz ve evhamımızla bilişimde kölelik koşullarına karşı mücadelemizi yükselteceğiz.

Her türlü değer'i yaratan biz işçileriz. Onların uluslararası kurumsallaşmaları, Türkiye'de TÜBİSAD'ları vb. varsa, biz de dünya düzeyinde aynı çalışma ve yaşam koşullarına sahip, aynı talepleri haykırdığımız daha büyük ve güçlü bir kolektife sahibiz. Bu gerçeği onlara hatırlatmazsak, emeğimizi daha fazla sömürerek bizi geleceksizliğe daha fazla mahkum edeceklerini bilmek için kahin olmaya gerek var mı?

Bilişim ve İletişim Çalışanları Dayanışma Ağı

- <http://bilisimcalisanlari.net/>
- bicda@googlegroups.com
- <http://twitter.com/bilisimcalisan>
- <http://friendfeed.com/bilisimcalisanlari>
- <http://www.facebook.com/bicda>

Bilişimde Taşeron İstemiyoruz!

Taşeron çalışmayı inşaat işçisine, belediye işçisine, sağlık işçisine ve burada sıralasak uzunca bir liste olabilecek bir çok sektörde çalışan işçilere sorsak, bize rahatlıkla açıklayabilirler. Oysa taşeronu bilişim işçisine sorduğumuzda önce bir duraksamayla karşılaşırız. Çünkü bilişimde taşeronluk, outsourcing (dış kaynak kullanımı) adı ile bilinir. Taşeron çalışana outsource, kadrolu çalışana da insource der bizim sektör. Oysaki outsource olarak çalışan bilişimcinin, taşeron bir inşaat işçisinden, hatta taşeron mevsimlik fındık toplayıcısından da bir farkı yoktur. Nasıl mı? Cevabı outsource olarak çalışan arkadaşların iş yaşamına bakarak bulabiliriz.

Taşeron bilişim işçisi genelde özel istihdam bürolarının elemanı olarak çalışmaya başlar. Sözleşmesi geçici sürelidir. Bu süre 6 ay kadar kısa olabilir, ya da proje bitene kadar da devam edebilir.

Çalıştığı ana işyerindeki insource arkadaşları ile aynı haklara sahip değildir. Aynı işi yaptıkları, yan yana oturdukları iş arkadaşlarından daha az maaş alır. Taşeron olarak çalışan, ana şirketin sağladığı sosyal imkanlardan faydalanamaz. Şirketin özel etkinliklerine katılamaz, özel günlerde verilen hediye çeklerini, promosyonları alamaz. Düşünsenize yanınızda oturan arkadaşınız şirketin sosyal bir etkinliğine davet edilirken siz çağrılmıyorsunuz. Kendinizi nasıl hissederdiniz?

Ana şirketin verdiği eğitimler kendi elemanları içindir. Outsource çalışan bir şey öğrenmek istiyorsa, kendisi araştırıp, kendi kendini eğitmesi beklenir. Çalışırken bir sorunla karşılaştığı zaman bağlı olduğu taşerona durumu bildirmeye çekinir. Çünkü taşeron firma ana şirketi, sorunu lehine çözümlenmesi gereken bir müşteri olarak görmektedir. Fazla şikayet etmeyip işini her koşulda yapması beklenir. Ne de olsa insourceluk mertebesine yükselmek için bir gladyatör gibi savaştık gerekir!

Taşeron işçi sözleşme süresi bittiğinde işsizler ordusunda yerini alır. Elinde ne kıdem ne de ihbar tazminatı vardır. Şanlıysa son maaşını problemsiz bir şekilde alabilmiştir. Aldığı son maaşla bir sonraki işini aramaya koyulur. Artık rakipleri arasında Hindistanlı, Romanyalı bilişim işçileri de vardır. Rekabet uluslararası boyutta sürer gider.

İşverenler outsourcing'in avantajlarını; ana faaliyet alanında odaklanmak, zaman ve kaynak israfını önlemek ve aşırı iş yüklemesi nedeniyle şirketin hantallaşmamasını sağlamak olarak belirtir. Aslında ana işveren taşeron çalıştırarak karı dışında hiçbir alana odaklanmaz. Burada bahsedilen tek ana faaliyet kardır. Bilişimde işveren ana faaliyetinde bile taşeron çalıştırır. Zaman ve kaynak israfı olarak gördüğü ise işçiye ödediği maaştır, işçinin haklarıdır. İsrafın önüne geçebilmek için işçinin sırtına daha az maaşla daha çok yük bindirir. Böylelikle çalışanın iş güvencesini, eğitimini, sosyal haklarını düşünmeyi taşerona bırakarak hantallıktan kurtulur. Taşeron firma da müşterisine en iyi hizmeti verebilmek için ona en ucuz işi üretmeye bakar. Eğitim, sosyal haklar ve iyi maaş onu ilgilendirmeyiz. Üstelik kendisi de bu anlaşmadan kar edeceği için taşeron çalışma ile işçi iki kere sömürülmüş olur.

Taşeronluk daha fazla sömürü ve güvencesizlikle birlikte işçi sınıfını bölen, örgütlenmesinin önüne geçen bir saldırdır. Bilişimde taşeronluk bugün kendini aynı konumda çalışan taşeron arkadaşına göre ayrıcalıklı gören kadrolu işçiyi de içine alarak hızla yayılmaktadır. Kadrolu olarak çalışırken aynı işyerinde bütün haklarını kaybederek, daha az maaşla taşeron olarak çalışmaya razı olan bilişim çalışanı arkadaşların sayısı artmaktadır. Bu saldırıya dur demenin yolu, hedef tahtasında bulunan bütün bilişim çalışanlarının bir araya gelerek örgütlenmesi ve birlikte mücadele ederek kendi çözümlerini üretmesinden geçmektedir.

BİÇDA bilişimde taşeronluk sistemine karşı mücadeleyi örgütlemek için bilişim işçilerini dayanışmaya çağırıyor.

Bilişim Çalışanı Özgür Olmadan Yazılım Özgür Olmaz!

İnsanın ürettiklerinin ortak bir zekanın ürünü olduğunu, tüm bilginin birbirinden beslenen devasa bir kaynak olduğunu düşünsek de işyerlerimizde dünyayı hırsla yemeye hazır canavarların kurduğu mağaralara tıkıştırılmış olarak, kapalı bileşenleri kullanmaya devam ettik. Derken özgür yazılım akımı, tüm hızıyla dünyayı sardı. Buna bağlı iş modelleri gelişti ve artık ciddi tercihlerden biri haline geldi. Bu akım sayesinde biz de yavaş yavaş bu araçları kullanmaya başladık.

Özgür yazılım kullanmanın bilişim emekçisine sunduğu avantajları şöyle sıralayabiliriz:

1. Yazılım mimarisi tasarımı (architectural design) kullanabilme imkanı.
2. Yaygın bir teknoloji kullanılıyorsa, uygulamaya sokma şansı.(Bakınız python, php v.b.)
3. Hazır kütüphanelerin çokluğu.
4. İşin denetlenmesi aşamasında, kodu yazanlardan başka denetleme merci olmaması. Eğer emekçi, iş süreçlerinin denetlenmesi için kullanılan tekniklere, PMP, SCRUM vb. gibi, tepesindekilerden daha çok vakıf olursa denetleme merci durumuna gelebilir.
5. Yazılım geliştirirken ve sorunları çözerken destek alabileceğimiz ortamların fazlalığı ve kolay erişim imkanı.

Özgür yazılım kullanımının nasıl artırılacağı konusunda çok şeyler duyuyoruz, ancak bir kaç gönüllünün karar verici makamlara yükselmeleri dışında dişe dokunur bir gelişme göremiyoruz. Peki kullanımı artırmak için yapılabilecek bir şey yok mu? Belki değişik teklifler gelebilir ama dolaylı bir yol öneriyoruz.

Biz, özgür yazılımcı profilini tanımlarken, yazılım seçerken özgür olanları seçme eğiliminde olan kişiyi ifade ediyoruz. Oysa bilişim sektöründe karar verici makamlara yükselen kişilerin profilleri genellikle bizim yukarıda bahsettiğimiz özgür yazılımcı profiline uymuyor. Bu nitelikte yöneticilerin sayısı çok az. Sayının azlığı aslında yöneticilerin sonradan özgür yazılımcı yapılamadığını da gösteriyor ve böylece doğrudan fetih yolları bizlere kapanıyor. O zaman bahsettiğimiz dolaylı yol nedir?

Bu yollardan biri kendi alanımızda üretim yapmak istediğimiz bir açık kaynak projesine katılmaktır. Şirketlere baktığınızda, çalışan çoğu "coder"ın zaten "committer" olduğunu görürsünüz. Bu döngü arttıkça, sizi yetenekleriniz nedeniyle seçmek isteyenler artacağı gibi, sizin de istediğiniz teknolojiyi empoze etme şansınız artar.

Olmazsa olmaz asıl yol ise bilişim emekçisinin ürettiğine sahip çıkması, hakkını savunması, üretiminin kontrol ve denetleme mekanizmalarını ele geçirmesidir. İş yerlerinde bunu yapabilmek için örgütlenmesi ve kendine alanlar yaratmasıdır.

İşten atmalar yasaklansın!

Bilişim işçilerinin çalışma koşulları tıpkı sigortalı-ücretli çalışan diğer işçilerde olduğu gibi İş Yasası'nın 4857 sayılı İş Kanunu'na tabidir. Yasa'ya göre işten çıkarmada geçerli ve geçersiz nedenler sıralanırken, özellikle aşağıdaki hususlar fesih için geçerli bir sebep oluşturmamaktadır:

- Sendika üyeliği, sendikal faaliyetlere katılmak.
- İşyeri sendika temsilciliği yapmak.
- Yönetmelik ve/veya sözleşmeden doğan haklarını takip için işveren aleyhine idari veya adli makamlara başvurmak veya bu hususta başlatılmış sürece katılmak.
- İrk, renk, cinsiyet, medeni hal, aile yükümlülükleri, hamilelik, doğum, din, siyasi görüş ve benzeri nedenler.
74. maddede öngörülen ve kadın işçilerin çalıştırılmasının yasak olduğu sürelerde işe gelmemek.
- Hastalık veya kaza nedeniyle 25. maddenin (I) numaralı bendinin (b) alt bendinde öngörülen bekleme süresinde işe geçici devamsızlık.

Bu maddelerin yanı sıra iş sözleşmesinin feshinde uyulması gereken ihbar süreleri de şöyledir: Süreli fesih başlıklı Madde 17'de yapılan düzenlemeye göre; "Belirsiz süreli iş sözleşmelerinin feshinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gerekir."

İş sözleşmeleri:

- İş altı aydan az sürmüş olan işçi için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak iki hafta sonra,
- İş altı aydan bir buçuk yıla kadar sürmüş olan işçi için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak dört hafta sonra,
- İş bir buçuk yıldan üç yıla kadar sürmüş olan işçi için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak altı hafta sonra,
- İş üç yıldan fazla sürmüş işçi için, bildirim yapılmasından başlayarak sekiz hafta sonra feshedilmiş sayılır.

Cehaletle akıl arasındaki savaş hala sürüyor ve bizler haklarımızı savunmak, insanca yaşamak için uğraşmaya devam ediyoruz. Üretim araçları kamulaştırılmadan, ortak toplumsal refah için üretim yapılmadan, işçiler kendi yönetim pratiklerini ortaya koymadan, kısaca sınıfsız bir toplum inşa edilmeden yazılımcılar özgür olamaz. Bunun için diyoruz ki "Bilişim çalışanı özgür olmadan, yazılım özgür olmaz".

Bildirim şartına uymayan patron, bildirim süresine ilişkin ücret tutarında tazminat ödemek zorundadır.

Yasada patronlara tanınan en önemli ayrıcalıklardan birisi, bildirim süresine ait ücretin peşin ödenmesi koşuluyla işten atmaların kolaylaştırılmasıdır. Bunun yanında sözleşmenin feshinde ise; "İşveren fesih bildirimini yazılı olarak yapmak ve fesih sebebini açık ve kesin bir şekilde belirtmek zorundadır." denilmesine karşın çoğunlukla keyfi bir biçimde bu madde mahkemeler tarafından bile bir usul olarak patronun karşısına asla çıkartılmaz.

Eğer sözleşmemiz feshedilmişse, fesih bildiriminde de her hangi bir sebep gösterilmemişse veya gösterilen sebebin hiçbir geçerliliği yoksa fesih bildiriminin tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde iş mahkemesinde dava açma olanağımız bulunuyor. Feshin geçerli bir sebebe dayandığını ispat etme yükümlülüğü patrona aittir.

En önemli konulardan birisi ise, işten atılmalar sırasında patronun veya avukatlarının önümüze koyduğu istifa mektubuna asla imza atmamamızdır.

